

Muhammed Bhar'ı Anma

Muhammed Bhar, **Gazze Şehrinde** yoğun nüfuslu bir mahalle olan **Şucaiyye'den 24 yaşında bir Filistinli erkekti. Down sendromu** ile doğmuş ve **otizm** ile yaşıyordu; bu durumlar hem ailesine olan bağımlılığını hem de çoğunlukla sözsüz olan sakin davranışlarını şekillendirdi. Arkadaşları ve komşuları onu, pencerenin yanında oturup sokaktaki hayatı izlemeyi seven, yüksek seslerden kolayca korkan ve ailesinin sakinleştirici seslerine bağımlı olan sessiz bir varlık olarak hatırlıyordu.

Gürültünün, korkunun ve patlamaların sürekli olduğu bir bölgede, Muhammed'in sessizliği onun sığınağıydı – ve ailesinin sorumluluğuydu. Onlar, hayatını onu dünyanın zalimliğinden korumak için yaşadılar. Siyasi değildi; savaşçı değildi. Sadece bakıma ve nezakete ihtiyaç duyan bir insandı – ve trajik bir şekilde, ölüm anında bunlardan hiçbirini bulamadı.

Ölümüne Yol Açan Koşullar

3 Temmuz 2024'te, İsrail askerleri Şucaiyye'ye girdi. Zırhlı kıyafetler, tüfekler ve **Oketz Birimi'nden bir askeri köpekle** geldiler. Bhar ailesinin dairesine zorla girdiklerinde, Muhammed korkudan donup kaldı. Bağrılan emirleri anlayamıyordu; etrafındaki kaosu neredeyse hiç işleyemiyordu. Saniyeler içinde askerler **köpeği serbest bıraktılar**. Tanıklar ve ailesi, hayvanın **onun kolunu ve göğsünü parçaladığını**, küçük odanın onun çığlıklarıyla yankılandığını hatırlıyor. Annesi ona ulaşmaya çalıştı ancak **askerler tarafından geri çekildi**, babası **duvara sıkıştırıldı**. Sonra **kelepçelenip götürüldüler**, oğulları yerde kanlar içinde yatarken evlerini terk etmeye zorlandılar.

Günlerce ebeveynler gözaltında tutuldu. Nihayet serbest bırakıldıklarında, yıkılmış sokaklardan aceleyle geri döndüler ve oğullarından geriye kalanı buldular: **çürümekte olan bedeni**, betondaki çatlaklarda biriken kan, bir zamanlar pencereden dünyayı seyrettiği yerde ölüm kokusu. Onu yıkadılar ve gömdüler, çatışmaların ortasında resmi yardım bile çağırabilecek durumda değillerdi.

Bir insan hayatı – savunmasız, engelli, bağımlı – söndürüldü ve ne bir kayıt ne de bir pişmanlıkla terk edildi.

3. IDF'deki Köpeklerin Endişe Verici Tarihi

Muhammed'in öldürülmesi tekil bir olay değildi. Bu, **endişe verici bir modelin** parçası: İsrail ordusunun Filistinlileri **korkutmak, yaralamak ve aşağılamak** için köpekleri kullandığı belgelenmiş uygulamalar.

- **B'Tselem'in 2015 raporu, "Köpekler Isırdığında"**, Oketz birimi köpeklerinin gözaltı operasyonları sırasında silahsız sivillere, çocuklara dahil, saldırdığı vakaları

katalogladı. Örgüt, bu uygulamanın *zalimce, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele* teşkil ettiği sonucuna vardı.

- **Breaking the Silence**, eski İsrail askerlerinden oluşan bir grup, köpeklerin **tutukluları terörize etmek** için kullanıldığını tarif eden tanıklıklar yayınladı: askerlere “yüzlerine havlamalarına izin verin” ya da hayvanların bağlı Filistinlileri ısırmasına veya sürüklemesine izin vermeleri emredildi.
- **HaMoked** ve **Physicians for Human Rights-Israel**, sorgu odalarına **aşağılama aracı olarak getirilen köpekler** tarif eden tutuklu ifadeleri topladı.
- **BM İşkenceye Karşı Komitesi (CAT)** ve **Human Rights Watch**, bu bağlamlarda köpeklerin kullanımına dair endişelerini dile getirdi ve bu tür yöntemlerin İsrail’in uluslararası hukuk kapsamındaki yükümlülüklerini ihlal ettiğini uyardı.

Bazı tanıklıklar, fiziksel ve psikolojik işkence arasındaki çizgiyi bulanıklaştıran **aşağılama** sahnelerini tarif ediyor: köpeklerin bağlı mahkumların yanında yemek yemeye veya idrar yapmaya zorlanması ya da cinsel tahakküm simüle etmesi. Tüm iddialar bağımsız olarak doğrulanamasa da, **aşağılama ve insanlıktan çıkarma modeli** yıllarca süren raporlarda tutarlıdır.

Bu bağlamda, Muhammed Bhar’ı öldüren saldırı bir anomali değildi, aksine **kurumsal bir uygulamanın karanlık doruk noktasıydı** – insanlardaki hayvan korkusunu kontrol ve terörü dayatmak için silah haline getiren bir uygulama.

4. İsrail Askeri Yasası Altındaki Dokunulmazlık Sistemi

İsrail hukuk sistemi içinde **Filistinlilerin adalete erişimi neredeyse yoktur**. İşgal altındaki bölgelerde askerlerin işlediği iddia edilen tüm suçlar, sivil mahkemeler değil, **IDF’nin Askeri Başsavcısı (MAG)** yetki alanına girer.

MAG, bir soruşturma açılıp açılmayacağına tek başına karar verir ve neredeyse her zaman reddeder. **Yesh Din’in 2023 istatistiklerine** göre, 2019-2023 yılları arasında yüzlerce Filistinli şikayetten **sadece yüzde 0,7’si** suçlamalara yol açtı. Yüzde **80’den fazlası** soruşturma açılmadan kapatıldı.

Filistinli mağdurlar doğrudan cezai şikayette bulunamaz; adına dilekçe vermek için İsrailli STK’lara bağımlıdır. Seyahat kısıtlamaları, dil engelleri ve askeri sistemdeki şeffaflık eksikliği katılımı neredeyse imkansız hale getirir. Sivil davalar bile engellenir: İsrail’in **Sivil Zarar Yasası (2012)** değişiklikleri, “çatışma bölgelerinde” meydana gelen zararlardan devleti sorumlu tutmaz.

Bu dokunulmazlık mimarisi, suçlamalarla itham edilen kurumun kendini soruşturup soruşturmayacağına karar verdiği anlamına gelir. Muhammed Bhar vakasında – diğer birçok vakada olduğu gibi – soruşturma açılmadı, hiçbir asker sorgulanmadı, hiçbir hesap sorulmadı.

5. Uluslararası Hukuk Kapsamındaki Sonuçlar

Uluslararası İnsani Hukuk (IHL), **Uluslararası İnsan Hakları Hukuku (IHRL)** ve **Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü (ICC)** kapsamında, Muhammed Bhar’ın

öldürülmesi **savaş suçu ve Cenevre Sözleşmelerinin ciddi bir ihlali** olarak nitelendirilebilir.

a. Cenevre Sözleşmeleri

- **Cenevre Sözleşmesi'nin 27 ve 32. Maddeleri**, sivilleri şiddet, sindirme ve aşağılayıcı muameleden koruma garantisi verir.
- **Ortak 3. Madde**, "yaşama ve kişiye karşı şiddet, özellikle her türlü cinayet, sakatlama, zalimce muamele ve işkence"yi yasaklar.
- **16. Madde**, tarafları yaralıları ve hastaları bakmaya zorunlu kılar. Engelli bir sivilin tedavi edilmemiş yaralardan ölmesine terk edilmesi **bu görevleri ihlal eder ve 147. Madde** uyarınca "kasıtlı cinayet" olarak nitelendirilir – ciddi bir ihlal.

b. Roma Statüsü (ICC) 8(2)(a)(ii) ve (iii) Maddeleri, **kasıtlı cinayeti** ve **insanlık dışı muameleyi** savaş suçları olarak tanımlar; 8(2)(b)(xxi) Maddesi **kişisel onura hakaretleri** yasaklar. Kasıtlı olduğu kanıtlanırsa, bir savaşçı olmayan birine köpek salmak ve yardım reddetmek bu unsurları karşılar. Bu tür eylemlerin tekrarlanan modelleri, 7(1)(f) ve 7(1)(h) Maddeleri uyarınca **insanlığa karşı suçlar** eşiğine ulaşabilir.

c. İnsan Hakları Antlaşmaları İsrail'in **Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi (ICCPR)**, **İşkenceye Karşı Sözleşme (CAT)** ve **Engelli Hakları Sözleşmesi (CRPD)** kapsamındaki yükümlülükleri işkenceyi, keyfi yaşamdan yoksun bırakmayı ve ayrımcılığı yasaklar. Muhammed'in engelleri, CRPD'nin 10. Maddesi (yaşama hakkı) ve 15. Maddesi (işkenceden muafiyet) uyarınca davaya özel bir ağırlık kazandırır.

d. Komuta ve Devlet Sorumluluğu Geleneksel uluslararası hukuk ve **Roma Statüsü'nün 28. Maddesi** uyarınca, komutanlar, kötü muameleleri biliyorlarsa veya bilmeleri gerekiyorsa ve bunları önlemez ya da cezalandırmazlarsa cezai olarak sorumlu olabilirler. Devlet olarak İsrail, haksız eylemlerden ve bunları soruşturmama başarısızlığından sorumludur.

Bu çerçeveler, **Muhammed Bhar'ın ölümünün uluslararası hukuk kapsamında yasa dışı bir cinayet** olduğu konusunda az şüphe bırakır.

Uluslararası Tepki

Muhammed Bhar'ın ölüm haberi, insani ve engelli hakları çevrelerinde yankı buldu.

- **Down Syndrome International**, "derin şok ve üzüntü" ifade eden bir bildiri yayınladı ve olayı "engelli bir kişinin insan onuruna ve yaşama hakkına korkunç bir ihlal" olarak nitelendirdi.
- **Islamic Relief Worldwide**, cinayeti "yürek parçalayıcı" olarak kınadı ve **bağımsız bir uluslararası soruşturma** çağrısında bulundu.
- **BM Engelli Hakları Özel Raportörü**, davayı, çatışma bölgelerindeki engelli bireylerin akut kırılganlığına örnek teşkil ettiğini belirtti.
- **The Guardian, Le Monde ve Haaretz'in** araştırmaları, onun ölümünü IDF'nin sivil alanlarda saldırı köpekleri kullanımı üzerine daha geniş bir soruşturmaya bağladı.

Ancak kınamaların ötesinde, **hiçbir devlet veya uluslararası kuruluş sorumluluk peşinde koşmadı**. Adaletin olmaması, özellikle en savunmasız olanların Filistin yaşamlarının, onları savunduğunu iddia eden uluslararası düzen tarafından korumasız kaldığı hissini güçlendiriyor.

En Karanlık Bölümlerin Yankıları

Muhammed Bhar'ın ölümünün ahlaki ağırlığını tam olarak anlamak için Gazze'nin ötesine, **tarihin karanlık aynasına** bakmak gerekir.

Ölümüne terk edilen engelli bir adamın öldürülmesi, **insanlığın en karanlık hikayelerini** çağrıştırır: bir zamanlar bu tür yaşamları değersiz gören öjenik ideolojiler, engellileri yok eden Nazi *Aktion T4* programı, farklı olanları silen kolonyal ve kurumsal zulüm.

Bir askerin konuşamayan bir adama köpekle saldırmasını emretmesi, aynı eski insanlıktan çıkarma mantığını canlandırır – bazı yaşamların daha az önemli olduğu. Tarih, toplum bu inancı kabul ettiğinde neler olacağı konusunda bizi uyardı.

Kutsala Karşı Bir İhlal: Yahudi ahlaki yasası ve hayatın değeri

Muhammed Bhar'ın trajedisi, hayatın kutsallığına dair öğretileri insanlık tarihinin en eski ve en uzlaşmazları arasında olan **Yahudiliğin ahlaki kalbini** de yaralar. İki temel ilke – *Pikuach Nefesh* ve *B'tselem Elohim* – onun ölüm koşullarını yalnızca insani bir skandal değil, aynı zamanda **Yahudi etik yasasının derin bir ihlali** haline getirir.

Pikuach Nefesh – Hayatları Kurtarma Görevi

Yahudi yasasında *Pikuach Nefesh*, **tek bir hayatı kurtarmanın neredeyse tüm diğer emirlere öncelik tanıdığını** savunur. Talmud öğretir: *“Bir hayat kurtaran, sanki bütün dünyayı kurtarmış gibidir.”* Şabat'ta bile, neredeyse tüm işlerin yasak olduğu bir zamanda, bir kişi tehlikede olan birini kurtarmak için yasayı ihlal etmelidir. Yaralı bir kişiyi – herhangi bir kişiyi – görmezden gelmek, bu kutsal görevi ihlal etmektir.

Muhammed'i kanlar içinde bırakan askerler, yalnızca uluslararası normları değil, aynı zamanda kendi dini geleneklerinin bu temel emrini de ihlal ettiler. *Pikuach Nefesh* uyarınca, ona yardım etmek, hayatını her şeyden önce korumak zorundaydılar. Onu terk etmek yalnızca bir şiddet eylemi değildi – Yahudi ahlaki dilinde, bu bir **chilul Hashem**, Tanrı'nın adının kirletilmesi idi.

B'tselem Elohim – Tanrı'nın Suretinde

Yaratılış'ın başlangıcından itibaren şu beyan gelir: *“Ve Tanrı insanı kendi suretinde yarattı.”* Bu fikir – *B'tselem Elohim* – Yahudi etiğinin temelidir ve onun aracılığıyla modern insan hakları hukuku. **Her insanın, milliyet, inanç veya engel fark etmeksizin ilahi bir onur taşıdığını** onaylar.

Kendini savunamayan bir adama köpek salmak, bu sureti inkar etmek, ilahi kıvılcımın yalnızca bir halkta var olduğunu ve diğerinde olmadığını gibi davranmaktır. Bu düşünce, tam da peygamberlerin kınadığı şeydir. Yeşaya'nın çağrısı – *"Kötülük yapmayı bırakın; iyilik yapmayı öğrenin; adaleti arayın, mazlumlara yardım edin"* – her yaşamda ilahi olanın tanınmasını talep eder.

Muhammed Bhar'ı öldüren eylem, bu nedenle yalnızca insani hukuku değil, aynı zamanda **Yahudi ahlaki geleneğinin en derin emirlerini** de ihlal etti. Hayatı korumanın sınırları aştığını ve herhangi bir insana karşı zulmün Yaratıcı'ya bir hakaret olduğunu ısrar eden inancı ihanet etti.

Ahlaki Hesaplaşma

Kendi tarihinde zulmün hatırasını taşıyan bir halk için, ahlaki zorunluluk daha açık olamazdı. Yahudiliğin büyüklüğü güçte değil, şefkatte yatar; kutsallığı fetihle değil, merhametle ölçülür. Zulmü gerekçelendirmek için güvenliği öne sürmek, Tevrat'ın ahlakını Firavun'un mantığıyla değiştirmektir.

Bugün *Pikuach Nefesh* ve *B'tselem Elohim*'i onurlandırmak, Muhammed Bhar'ın hayatının – Filistinli, engelli ve yoksul olmasına rağmen – kutsal olduğunu onaylamaktır. Onun ölümünün yalnızca insanlık trajedisi değil, manevi bir başarısızlık, hepimizdeki ilahi surete bir ihanet olduğunu kabul etmektir.

Sonsöz: Tanıklık Etme

Muhammed Bhar'ı anmak, vahşetlerin ardından sıkça gelen sessiz silinmeyi reddetmektir. O bir savaşçı değildi, tehdit değildi, ona bağırılan emirleri anlamak bile onun için mümkün değildi. Down sendromu ve otizmi olan genç bir adamdı, askerler ve köpekleri evini bir korku yerine çevirirken bir dairede kapana kısılmıştı. Hayatı korunması gereken, kırılganlıkları şefkat uyandırması gereken bir insandı, şiddet değil.

Onun cinayeti, her türlü gerekçeyi ortadan kaldırır ve çığ gerçeği ortaya çıkarır: zulüm, empatinin bittiği yerde başlar ve yasanın değeri, güçsüzleri savunup savunmadığıyla ölçülür. Onun hikayesi acıma duygusundan daha fazlasını talep eder. Bunu mümkün kılan sistemi doğrudan görmemizi talep eder: zulmü normalleştiren bir işgal rejimi, bunu mazur gören bir uluslararası düzen ve trajedinin tekrarlanmasına izin veren kolektif bir ahlaki yorgunluk.

Geriye kalan, hatırlama görevidir – duygusal bir jest olarak değil, ahlaki netlik talebi olarak. Onun ölümü tarihin kayıtlarına bir anomali olarak değil, bir uyarı olarak aittir. Kanayan engelli bir adamın bedenine bakıp hiçbir şey hissetmeyen bir toplum, geçmiş medeniyetlerin çöküşüne doğru izlediği aynı yola adım atmıştır.

Onu anmak, bu kayıtsızlığa meydan okuyarak adını söylemektir. **Muhammed Bhar**. Bir oğul. Önemli bir hayat. Dünyanın vicdanında bir yara.

Kaynaklar

Birincil Anlatılar ve Haber Kapsamı

1. **"Muhammed Bhar'ın Öldürülmesi."** *Vikipedi*, son güncelleme 2025.
2. **Le Monde** (Temmuz 2024). "Gazze'de, İsrail ordusunun köpeği tarafından öldürülen Down sendromlu bir gencin çilesi."
3. **Haaretz** (Temmuz 2024). "Down sendromlu Gazze'li adam IDF'nin saldırı köpeği tarafından öldürüldü."
4. **The Guardian / ARIJ** (Haziran 2025). "Savaş silahları: İsrail'in saldırı köpekleri kullanımı."
5. **ReliefWeb / Islamic Relief Worldwide** (Temmuz 2024). "Islamic Relief, Muhammed Bhar'ın öldürülmesiyle yıkıldı ve soruşturma çağrısında bulundu."
6. **Down Syndrome International** (Temmuz 2024). "Gazze'de Muhammed Bhar'ın ölümü üzerine bildiri."

İnsan Hakları ve Hukuki Belgeler

7. **B'Tselem – İşgal Altındaki Topraklarda İnsan Hakları için İsrail Bilgi Merkezi** (2015). *Köpekler Isırdığında: İşgal altındaki topraklarda askeri amaçlarla köpek kullanımı.*
8. **HaMoked – Bireyin Savunulması Merkezi** (2019). *Gözetiminde kötü muamele: Ofer ve Megiddo hapishanelerinden tanıklıklar.*
9. **Breaking the Silence** (2014-2023). *Eski IDF askerlerinin köpek kullanımı ve tutuklu muamelesi üzerine tanıklıkları.*
10. **Yesh Din – İnsan Hakları Gönüllüleri** (2023). *Veri Sayfası: 2019-2023 yıllarında Batı Şeria'daki IDF askerleri üzerinde yasal uygulama.*
11. **Human Rights Watch** (2021). *Bir eşik aşıldı: İsrail yetkilileri ve apartheid ile zulüm suçları.*
12. **BM İşkenceye Karşı Komitesi** (CAT/C/ISR/CO/5) (2016 ve 2022). *İsrail'in beşinci ve altıncı periyodik raporları üzerine sonuç gözlemleri.*
13. **BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi (OHCHR)** (2024). *Engelli Hakları Özel Raportörü Raporu.*

Uluslararası Hukuk ve Antlaşmalar

14. **Cenevre Sözleşmeleri (1949) ve Ek Protokoller I ve II (1977).**
15. **Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü** (1998).
16. **Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi (ICCPR)** (1966).
17. **İşkenceye ve Diğer Zalimce, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme (CAT)** (1984).
18. **Engelli Hakları Sözleşmesi (CRPD)** (2006).
19. **Uluslararası Hukuk Komisyonu** (2001). *Devletlerin uluslararası haksız fiillerden sorumluluğuna dair maddeler.*

Yahudi Etik ve Teolojik Kaynaklar

20. **İbranice İncil / Tanah.** *Yaratılış 1:26-27 – insan b'tselem Elohim (Tanrı'nın suretinde) yaratıldı.*

21. **Talmud Bavli, Sanhedrin 37a.** "Bir tek hayatı yok eden, sanki bütün dünyayı yok etmiş gibidir; bir tek hayatı kurtaran, sanki bütün dünyayı kurtarmış gibidir."
22. **Talmud Bavli, Yoma 85b.** *Pikuach Nefesh* ilkesi – bir hayatı kurtarmak, Şabat'ta bile neredeyse tüm emirlerden önceliklidir.
23. **Mishneh Torah, Hilchot Shabbat 2:1 (Maimonides).** "Hayat tehlikesi Şabat'ı geçersiz kılar."
24. **Haham Jonathan Sacks** (2011). *Farklılığın Onuru: Medeniyetler Çatışmasından Kaçınma*. Londra: Continuum.
25. **Haham Abraham Joshua Heschel** (1965). *Peygamberler*. New York: Harper & Row – adalet ve ilahi suret üzerine.

İkincil Analizler ve Bağlam

26. **Physicians for Human Rights – Israel** (2020). *Satır Araları: Çatışma bölgelerinde tıbbi ihmal ve engelleme*.
27. **Amnesty International** (2023). *İsrail/OPT: Savaş bölgelerinde cinayetler için cezasızlık modeli*.
28. **Uluslararası Ceza Mahkemesi Savcılık Ofisi** (2021). *Filistin Devleti Durumu: Ön inceleme raporu*.